



Ni
FI Norsk filminstitutt

HEI VERDEN

Filmstudieark for 1.-10. trinn + VGS
Forfatter: Thomas Wangsmo



Fag: Norsk , Samfunnsfag , Mediefag , KRLE-faget

Tema: Familie og søsken, Filosofi og etikk, Identitet og kjønn, Individ/gruppe, Kjønn og kjønnsroller, Mobbing, Nordisk, Omsorg, Oppvekst/familie, Samfunn og individ, Seksualitet, Skole, Språk og uttrykksmåter, Tenår/skole og seksualitet, Vennskap/respekt

Fakta

Regi: Kenneth Elvebakk

Genre: Dokumentar

Nasjonalitet: Norge

Språk: norsk

Produsent: Kari Anne Moe, Gudmundur Gunnarsson

Produksjonsselskap: Fuglene AS i samarbeid med Bautafilm, SVT og TV2

Lengde: 1 t. 30 min.

Distribusjon: Fuglene

Produksjonsår: 2021

Aldersgrense: Tillatt for alle

I dokumentaren Hei Verden følger vi livene til Runa, Viktor, Dina og Joachim gjennom de tre årene de går på ungdomsskolen. Fortalt gjennom øynene til de fire ungdommene gir filmen oss et vindu inn til å forstå hvordan det er å vokse opp som skeiv i Norge i dag.

Hva snurrer rundt i hodet når du egentlig har bestemt deg for å komme ut av skapet og fortelle omverdenen at du er skeiv, men skolen ber deg om å vente så de kan «forberede» nyheten først? Eller når en medspiller på håndballaget beskylder deg for å kikke for mye i



dusjen etter trening? Og hvordan skal du finne deg en date til skoleballet når du er den eneste på skolen som har kommet ut av skapet? Vil livet som åpent skeiv bli lettere etter hvert? Hei verden er en morsom, engasjerende og rørende oppveksthistorie om å ikke være som alle andre.

Notat til oppgavene

Spørsmålene under er hentet fra og relatert til innholdet i filmen, men noen oppgaver krever også videre kildearbeid. De fleste oppgavene har ingen fasitsvar, men oppfordrer snarere til diskusjon rundt temaene filmen tar opp. Noen av oppgavene kan besvares kortfattet, mens andre legger opp til lengre besvarelser basert på videre kildearbeid. Oppgavene kan løses individuelt eller i grupper etter visningen, men bør også gjennomgås før visning, slik at elevene vet hva de skal se etter i filmen. De kan inneholde noen veldig små spoilere, men ingenting som forringer filmopplevelsen nevneverdig. Det anbefales at man avslutningsvis diskuterer svarene fra elevene i plenum, slik at man kan dele forskjellige synspunkter fra hele klassen på temaene som presenteres i filmen.



Oppgaver etter filmen

1. Beskriv med dine egne ord hva filmen handler om, uten å se på filmens synopsis.
2. Hvilken relevans har filmens tittel for historiene den forteller? Hvorfor tror du at filmskaperne har valgt akkurat denne tittelen? Hva er filmens undertittel, og hvordan er den med på å tydeliggjøre filmens innhold?
3. Filmene åpner med 13 år gamle Dina, som introduserer seg selv til publikum i det som fremstår som et klipp hun har filmet selv. Denne teknikken kjenner vi blant annet igjen fra



realityserier, og kalles en confessional. Oversatt til norsk kan vi kalle det en konfesjon eller en bekjennelse. Vi ser teknikken brukt flere ganger i løpet av filmen. Hvorfor tror du at filmskaperne åpner med et klipp i akkurat denne stilen? Hva forteller det til publikum om hva slags film vi skal se? Hvorfor tror du at filmskaperne har valgt å åpne filmen med Dinas introduksjon, før vi kort tid etter møter de tre andre subjektene i filmen? Hva slags inntrykk får du av Dina i denne korte introduksjonen? Hvorfor tror du filmskaperne bruker slike bekjennelser i flere deler av filmen?

4. Etter åpningen med Dina brukes hennes deltagelse på Oslo Pride som en naturlig overgang til å møte Joachim og Runa, som også deltar i parader. Disse to introduseres med et tradisjonelt observerende kamera og en voice-over som forteller oss litt om hvem de er og hvor de kommer fra. Denne korte overgangen forteller oss også noe om filmens bruk av forskjellige dokumentarfilmteknikker og fortellerstruktur, og gir oss et frampek på hvor vi kanskje skal ende opp. På hvilke måter? Hva forsøker filmskaperne å fortelle eller signalisere til publikum med dette grepet?

5. Den tredje og siste delen av filmens åpning er en rask montasje satt til oppløftende og energisk popmusikk. Vi blir igjen introdusert for de tre karakterene vi allerede har møtt, og får nå navnene deres i klartekst over portrettbildene deres, før vi til slutt møter filmens fjerde subjekt Viktor på samme måte. Montasjen består av fotografier fra de fire subjektene oppvekst og viser en rekke store og små begivenheter fra deres oppvekst. Hva tror du at filmskaperne ønsker å oppnå med disse montasjene? Hva slags førsteinntrykk får du av de fire personene vi skal følge i denne filmen? Hvorfor er det viktig at vi får et godt førsteinntrykk av subjektene og blir interessert i deres historier? Hvordan er musikken som er valgt med på å sette stemningen og skape forventninger til hva slags film vi skal se? Hvorfor tror du at filmskaperne tydeliggjør rammene for filmen med teksten «4 tenåringer, 3 år» i denne delen?

6. Hvordan tror du filmskaperne har gått fram for å finne de fire subjektene i filmen? Hva slags egenskaper eller kriterier tror du de har sett etter når de skulle velge fire personer å følge gjennom tre hele år? På hvilke måter utfyller de fire subjektene hverandre og dekker forskjellige aspekter av det å være ung og skeiv i Norge? På hvilke måter er de like? Hvilke aspekter eller deler av samfunnet dekkes ikke gjennom de fire?

7. Etter filmens åpningssekvens møter vi Viktor, som blir den første av filmens subjekter vi følger over litt lengre tid i filmen, etter å ha vært den siste som ble introdusert i åpningen. Hva tror du ligger bak dette valget? Hva slags inntrykk får du av Viktor gjennom dette første møtet med ham? Hva er betydningen eller symbolikken bak den lille figuren av et ektepar som vises i scenen vi først møter ham i?

8. Noe av det første vi får vite om Viktor er at han bor i Holmestrand og at han ikke er veldig fornøyd med det. Ifølge ham er det «en liten by med bondefolk» og at man bare ikke er homofil der. Hva tror du han legger i dette? Hva er grunnen til at Viktor opplever hjemstedet sitt på denne måten? Hvor vanlig tror du det er at folk som føler seg litt annerledes enn



menneskene rundt dem opplever småsteder som litt sneversynte eller homogene? Hvis dette stemmer, hvorfor tror du at det er større aksept for det å være annerledes i byer enn på mindre steder?

9. I filmen er det to av subjektene som er fra småsteder, mens de to andre er fra Oslo. Hvordan opplever du at dette har vært med på å prege deres erfaringer som skeive personer? Tror du det generelt er lettere å komme ut som skeiv hvis du bor i en by enn om du bor på et mindre sted? Eller tror du dette er helt individuelt, og like forskjellig fra person til person uansett hvor du kommer fra? Begrunn.



10. Viktor snakker om at han etter hvert begynte å være mer sammen med jentene på skolen enn guttene, blant annet på grunn av felles interesser og en manglende følelse av tilhørighet hos guttene. Man får også inntrykket av at jentene synes det er langt mer positivt med en homofil venn enn hva guttene synes. Er din opplevelse at det ofte er sånn, og hva tror du i så fall er årsaken til dette? Hva kan grunnen være til at mange gutter reagerer tilsynelatende negativt på homofili blant andre gutter?

11. Senere i filmen snakker Runa med noen venninner om hvordan gutter ser på lesbiske jenter. Inntrykket deres er at de fleste gutter synes at det er mye mer ålreit enn homofile gutter. De snakker om at mange gutter nok gjerne ville ha vært med på leken, og mer enn antyder at idéen om to jenter sammen er en ganske vanlig seksuell fantasi hos gutter. Tror du at dette stemmer? Hvorfor er det i så fall slik? Hvis det er sånn at det generelt er større aksept for homofili mellom jenter/kvinner enn mellom gutter/menn, spesielt blant heterofile gutter og menn, hva kan årsaken til det være? Hvilken rolle tror du tradisjonelle kjønnsroller spiller i dette?

12. En annen utbredt oppfatning Viktor tar opp er at man ikke kan vite om man er homofil før man har vært sammen med en av det samme kjønnnet. Han motsier dette ved å påpeke at



man merker jo hvem man blir tiltrukket av. De færreste vil nok påstå at man ikke kan vite om man er heterofil før man har vært sammen med noen av det motsatte kjønn, så hvorfor skulle det være annerledes hvis man er homofil? Hvorfor tror du at noen tenker at det kreves helt andre forutsetninger for å vite om man er homofil enn heterofil? Hvorfor er antall mange at folk i utgangspunktet er heterofile, og at det på en måte må motbevises dersom man er noe annet, som for eksempel homofil? Hvorfor tror du at så mange mennesker tilsynelatende har et stort behov for at andre skal slutte seg til de samme normene som de selv har, enten det går på seksuell legning eller andre ting?

13. Hvorfor tror du at det har tatt lengre tid for Viktors far å innse at Viktor er homofil enn for moren, søsteren og broren? Tror du at det ofte er sånn at fedrene er de siste som vet? Hvorfor er det i så fall slik?

14. Hva slags forhold opplever du at Dina, Runa, Viktor og Joachim har til foreldrene og familiene sine? Hva er likhetene og forskjellene? Hvem opplever du har møtt størst utfordringer i forbindelse med å komme ut til familien sin? I hvilken grad synes du at familiene til de fire subjektene virker aksepterende og positive overfor legningen deres?

15. Hva forteller Runa om da hun oppdaget at hun var lesbisk? Hva tror du er grunnen er til at noen blir klar over sin seksuelle legning veldig tidlig i livet, mens andre finner ut av det i godt voksen alder eller opplever en mer gradvis utvikling gjennom livet?

16. Alle de fire subjektene forteller at de ønsker å passe inn, å være som alle andre. Dette har naturlig nok vært med på å gjøre det vanskeligere å komme ut som skeiv. Hvorfor er det så viktig for de fleste mennesker å oppleve at man passer inn, at man ikke skiller seg for mye fra andre? Hva tror du er opprinnelsen til dette behovet? Hvorfor er det sånn at de som allikevel velger å skille seg ut iblant blir utstøtt fra fellesskapet? Hva kan man gjøre for å bekjempe slike tendenser?

17. Joachim, som Viktor, forteller at han etter hvert syntes det ble lettere å være sammen med jentene enn guttene rundt ham. Han forteller også at han føler at han flyter bort fra vennene sine. Hva tror du er årsakene til dette? Noen av Joachims store interesser er klær og sminke, noe han nok deler med flere jenter enn gutter. Allikevel er dette interesser som det i enkelte miljøer er helt vanlig at også heterofile gutter har, spesielt innen kultur- og kunstmiljøer. I Joachims hjemby Larvik er det kanskje mindre vanlig, som dermed gjør at han skiller seg litt ekstra ut. Hvorfor tror du at han allikevel velger å skille seg så tydelig ut, vise hvem han er og hva han liker, til tross for å sikkert oppleve en del ubehagelige reaksjoner fra andre? Hvorfor tror du at interessen for sminke og mote, som også er assosiert med konsumerisme, er så tett knyttet til det feminine? Eller sagt på en annen måte, hvorfor tror du menn i de fleste kulturer er mindre interessert i å sminke seg og kle seg ut enn kvinner? Kjenner du til noen kulturer der dette er litt annerledes?

18. Hva definerer du selv som feminint? Går det an å være feminin uten sminke og feminine



klær? Hva definerer du som maskulint? Har maskulinitet noen tilknytning til konsumerisme? Hva er i så fall det? Les definisjonene av femininitet og maskulinitet i Store norske leksikon. I hvilken grad er du enig i de beskrivelsene? Hva synes du stemmer og hva stemmer ikke? Hva er egentlig kjønnsroller? På hvilken måte har disse endret seg i din levetid? Hvordan tror du kjønnsrollene har endret seg over de siste hundre årene, og i enda større historisk perspektiv? Hvordan tror du at de vil endre seg i framtiden? I hvilken grad er kjønnsroller kulturavhengig og dermed forskjellig fra land til land og kultur til kultur? Hva kan dette tilsa at disse rollene i virkeligheten er? Tror du at kjønnsroller, idéen om hvordan gutter og jenter, kvinner og menn skal oppføre seg, er noe som ligger i oss fra naturens side, eller er det noe vi lærer oss gjennom samfunnet og menneskene rundt oss? Begrunn.

Femininitet – Store norske leksikon

Maskulinitet – Store norske leksikon

Kjønnsrolle – Store norske leksikon

19. Hvorfor synes Dina at det er lettere å si at hun er gay enn å si at hun er lesbisk? Hva tror du hun mener med at lesbisk er et «stort ord»? Hvordan kom Dina ut til moren sin? Hvorfor tror du at hun valgte å skrive et brev i stedet for å snakke om det?

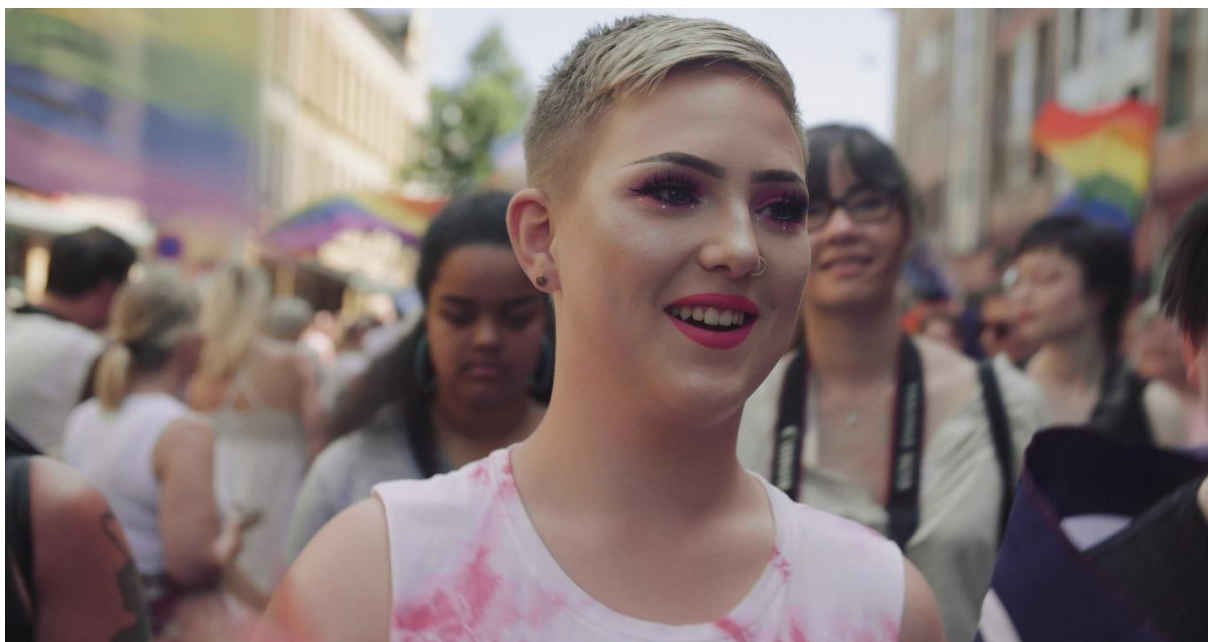
20. Dina forteller en del om det dårlige selvbildet sitt. For henne er dette blant annet knyttet til utseendet hennes, men ifølge henne også hvem hun er som person. Hvilke faktorer tror du er med på å skape et slikt negativt selvbilde? Hvilke idealer er det vi måler oss selv opp mot når vi vurderer om vi liker oss selv eller ikke? Hvem er det som definerer skjønnhetsidealene i samfunnet vårt? På hvilken måte er dette tilknyttet reklame-, handelsbransjen og økonomien? Hvilken rolle spiller sosiale medier som Instagram i å definere og skape press rundt skjønnhetsidealene? På hvilke måter hviskes linjene mellom reklame og personlig innhold ut på sosiale medier? Opplever du et press fra sosiale medier rundt hvordan du bør se ut og hva du bør kjøpe? Hvordan kommer man vekk fra dette presset? Hvordan er psykisk helse tilknyttet disse utfordringene? Hva skal til for å skape et godt selvbilde?

Selvfølelse og kroppspress – Ung.no

Retusjerte skjønnhetsidealene – Aftenposten

Nå skal retusjert reklame merkes – Dagbladet

Ungdom er naive i møtet med Instagram – Forskning.no



21. Dina sier i filmen at alle sliter med sånne «hvem er jeg»-tanker. Hva legger hun i det? Hvorfor kan det spørsmålet være så stressende eller vanskelig? Hva er det som egentlig skaper vår egen identitet, og hvordan uttrykker vi denne overfor omverdenen?
22. Runa sier at hun opplever at lærerne hennes og skoleledelsen er homofobiske. Hvorfor tror du at hun opplever det slik? Hva var Runa og hennes foreldre sine opplevelser med skolen i forbindelse med at hun kom ut som skeiv? Hvorfor tror du at dette ble oppfattet som en utfordring for skoleledelsen? Hva var problematisk ved måten ledelsen på Runas skole håndterte denne saken, ved å oppfordre Runa til å vente med å stå fram som skeiv for de andre elevene på skolen? Hvordan reagerer Runa og foreldrene på dette? Hvor vanlig tror du en slik reaksjon fra ledelsen er på norske skoler? Hvordan kan man skape større kunnskap hos lærere, skoleledelse og elever på dette området?
23. Hvorfor tror du at Joachim er så opptatt av RuPaul's Drag Race? På hvilken måte påvirker dette hvordan han snakker og identifiserer seg? Hvordan kan RuPaul og andre kjente personer som viser alternative livsstiler være med på å gi folk som Joachim styrke og trygget? Hvordan bruker mange ungdommer popkulturelle uttrykk for å skape en følelse av tilhørighet? Hvilken rolle har internett og sosiale medier i dette?
24. Beskriv Joachims forhold til lillesøsteren. Hvordan er dette forholdet annerledes enn det en del andre storebrødre har til søsteren sin? Hvordan virker lillesøsteren å se på Joachim?
25. Runa kler seg i regnbuens farger for å synliggjøre og vise stolthet for hvem hun er. Hvorfor er hun spesielt opptatt av dette på siste skoledag? Hva er opprinnelsen til bruken av regnbuens farger og begrepene «pride» og LGBT (på norsk LHBT)? Hvorfor er denne typen symboler og begreper viktige for minoritetsgrupper i samfunnet? Hva er kraften i å kunne



Ni
FI Norsk filminstitutt

samles bak slike symboler og betegnelser?

Regnbogeflagget – Store norske leksikon

Pride – Store norske leksikon

LGBT – Wikipedia

Gay pride – Wikipedia

Pride – UiO.no

26. Beskriv forholdet mellom Viktor og storebroren Herman. Hva pleier Herman å kalle Viktor? Hvorfor tror du at Herman erter Viktor så mye med vitser og meldinger om homofili? Hvordan reagerer Viktor på dette? Hvordan utvikler forholdet mellom de to brødrene seg i løpet av filmen? Hva tror du er grunnene til denne utviklingen?

27. Hvorfor tror du at «homo», «lesbe» og andre ord brukes for å snakke nedsettende om folk, enten de er homofile eller heterofile? Kjenner du noen som bruker disse eller lignende ord på denne måten? Gjør du det selv? Sier du ifra hvis du hører noen si sånne ting? Hva tror du er grunnen til at mange bevisst snakker nedsettende om andre for å såre dem? I hvilke områder av samfunnet ser du den typen oppførsel mest? Hvorfor tror du at mange har en lavere terskel for å bruke skjellsord på nettet, spesielt i sosiale medier enn ansikt til ansikt? Hva kan man gjøre for å motvirke hatytringer og diskriminering av skeive personer og andre minoritetsgrupper?

En av fire LHBT-personer opplever hets – Forskning.no

Diskrimineringsvern – Bufdir





28. Viktor sier at han har vokst opp i en maskulin familie og at faren og broren oppfører seg maskulint, selv om de ikke nødvendigvis er så maskuline. Hva tror du at han mener med dette? Hvor viktige er familiene våre når det kommer til å påvirke hvem vi er og hvordan vi oppfører oss? Hva annet påvirker oss på denne måten? Hvem eller hva tror du påvirker hvem du er og hvordan du oppfører deg i størst grad?

29. Hva er organisasjonen Skeiv ungdom, som arrangerer sommerleiren Viktor og Dina drar på? Hvilke andre arrangementer og aktiviteter står Skeiv ungdom bak? Hvorfor er det viktig at vi har slike organisasjoner?

30. En av venninnene til Runa sier at jenter kan være lesbiske, men at gutter ikke kan være homofile. Hun mener selvsagt ikke dette bokstavelig, men hva mener hun med dette? Tror du at det er mer akseptert i samfunnet med lesbisk enn homofil sex? Blir det for eksempel vist mer lesbisk enn homofil sex i filmer og serier? I så fall, hvorfor? Hvilke filmer og serier kjenner du til som har vist lesbiske eller homofile sexscener? Hvorfor er det viktig at dette blir representert i kunst og kultur, på lik linje med heterofil sex?

31. Dina er i filmen åpen om at hun lider av depresjon. Hva er årsaken til dette og hvordan påvirker det henne? Hvordan jobber Dina med å takle depresjonen sin? Hvilke muligheter har hun og andre til å få hjelp med depresjonen sin? Hva er egentlig depresjon?

32. Når han er med de andre guttene på håndballaget sier Viktor at han «kan bare være en gutt». Hva mener han med det? Hva er noen av utfordringene lesbisk og homofil ungdom kan oppleve i forbindelse med lagidrett? Hva kan løsningene på de utfordringene være?

33. Viktor sier at han lurer på hvorfor man ikke bare kan være seg selv og sier at han ikke passer inn noen steder. Han snakker om at han tidligere oppførte seg sånn han hadde sett homofile gutter oppføre seg i amerikanske high school-serier, men at alt ble mye enklere når han til slutt tok valget om å bare være seg selv. Hvorfor tror du at det er så vanskelig å bare være seg selv? Hvorfor modellerer vi oss etter hvordan vi tror at andre ønsker eller mener at vi skal oppføre oss, i stedet for å bare være den vi ønsker å være?

34. Hva skjer med Joachim når han og en venninne drar til Oslo for å se sceneshowet RuPaul's Drag Race? Hvordan påvirker dette ham? Hvorfor tror du at det var viktig for ham å stå på en scene og vise seg fram og (som han sier) «drite seg ut»?

35. En skolelege i filmen nevner at statistisk så skal det være flere homofile på skolen hun jobber enn det hun vet om. Hva forteller statistikken oss om hvor utbredt homofili er i Norge? Hvorfor er det vanskelig å føre statistikk på dette? Hva er den eventuelle nytten av å vite hvor stor del av befolkningen som identifiserer seg som homofile eller på andre måter ikke-heterofile?



Den «vanskelige» identiteten – Statistisk sentralbyrå <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/den-vanskelige-identiteten>

36. Hva er homofiliens historie i Norge? Når og hvordan ble det avkriminalisert? Når oppnådde homofile de samme rettighetene som heterofile rundt ekteskap, adopsjon og øvrige områder i samfunnet? Når sluttet man å se på homofili som en sykdom? Tror du at noen fortsatt ser på det som en sykdom? Hva slags folk er det i så fall?

Homofili – Store norske leksikon

Homofili – Wikipedia

Avkriminalisering av homofili – Norgeshistorie.no

37. På slutten av filmen deltar alle de fire ungdommene i filmen på Prideparaden. Viktor får til og med Herman med seg til Oslo. Hva er Prideparaden og hva har den betydd globalt? I hvilke land i verden holdes det Prideparader?

38. Et aspekt av det å være skeiv som filmen ikke tar for seg er folk som kommer fra andre land og kulturer. Filmene viser fire hvite norske ungdommer, som har ganske forskjellige omstendigheter, men i den store sammenhengen allikevel må ses som relativt like. Hvordan tror du det er å komme ut som skeiv for folk fra andre kulturer, enten de bor i Norge eller i andre land? I hvilke land og kulturer tror du det er vanskeligere å komme ut som skeiv enn i Norge? Hvor kan det være lettere?

Levekårsrapport om skeive innvandrere – NAPHA

39. Noen steder i verden er det fortsatt direkte farlig å komme ut som skeiv. Det finnes land hvor homofili er straffbart, enkelte steder kan det faktisk medføre dødsstraff. Hvilke områder i verden er det som viser minst aksept for homofili? Hvilke områder i verden har størst aksept? Hva tror du er årsakene til de forskjellige synene på homofili og andre ikke-heterofile orienteringer rundt om i verden? Hva bør de globale målsetningene rundt dette problemet være, og hvordan skal man oppnå større aksept i land der det fortsatt er straffbart å være homofil?

Sannheten om homofili – Dagsavisen

LHBT – Amnesty

Ulovlig kjærlighet – Amnesty

40. Se på oversikten over nyhetsartikler om homofili på Aftenpostens og VGs nettsider. Hva slags type saker ser du mest av? Hva slags helhetsinntrykk får du av hvordan homofili som tema dekkes i norske medier? Plukk ut en sak du synes ser interessant ut og skriv et kort sammendrag av den. Presenter noen av sakene i klassen og se hva slags type historier dere da ender opp med.



Homofili – Aftenposten

Homofili – VG



Oppgaver for mediefag

1. Beskriv kort hva filmen handler om og hvilke(t) argument(er) den presenterer.
2. Ifølge Aristoteles' lære om retorikk bruker vi tre appellformer for å overbevise andre: etos, logos og patos. Etos kan vi definere som troverdighet, eller avsenderens troverdighet. Logos appellerer til publikums logiske sans eller fornuft. Patos er i retorisk sammenheng at man appellerer til publikums følelser. Hvilken av disse metodene mener du filmskaperne bruker mest av i filmen? Nevn tre scener i filmen som hovedsakelig appellerer til henholdsvis etos, logos og patos, og begrunn hvorfor.
3. Hva mener du er filmens hovedargument? Hvor effektivt føler du at den presenterer dette? Hvilke scener i filmen er med på å bygge opp under dette hovedargumentet? Appellerer disse scenene hovedsakelig til logos eller patos? På hvilke måter gjør de dette? Hvordan opplever du filmens etos, eller troverdighet? Beskriv hvorfor.
4. Den amerikanske filmteoretikeren Bill Nichols har definert seks kategorier eller metoder for hvordan innholdet i forskjellige typer dokumentarfilm blir framstilt:

Forklarende – en allvitende forteller, for eksempel med bruk av voice-over, framstiller et argument ved hjelp av bilder og ord med fokus på objektivitet og logisk argument

Observerende – en objektiv avfotografering av virkeligheten, iblant beskrevet som «cinéma vérité», «direct cinema» eller «flue på veggen»



Deltagende – presenterer forholdet mellom filmskaperen og subjektet ved at filmskaperen deltar i filmens hendelser

Refleksiv – problematiserer filmens tema og det å lage film om dette (ser på seg selv)

Performativ – setter spørsmål ved hva som er viten, fokuserer på spennet mellom den subjektive opplevelse og hva som faktisk skjedde

Poetisk – formmessig fokus, søker å skape en stemning og tone fremfor å informere

En dokumentarfilm kan gjerne bruke flere av disse framstillingsmåtene, men en av dem vil ofte oppleves som dominerende i filmen. Hvilke av disse metodene bruker denne filmen? Hvilke scener bruker hvilke fortellermetoder? Hvilken kategori vil du plassere filmen som helhet i, og hvorfor?

5. En dokumentarfilms visuelle stil er en viktig del av hvordan publikum opplever filmen. Noen av begrepene man bruker for å beskrive visuell stil er:

Objektiv – en visuell stil og fortellerteknikk der kameraet holder seg mer på avstand og observerer hendelsene i filmen («Flue på veggen» er et eksempel på objektiv stil)

Subjektiv – en visuell stil og fortellerteknikk der kameraet er tett oppi hendelsene i filmen, gjerne håndholdt, og kan iblant oppleves som en konkret persons synsvinkel

Cinematisk – en visuell stil som ligner mer på fiksjonsfilm, ofte mer polert og estetisk penere enn tradisjonell dokumentarisk stil

Poetisk – en visuell stil som ofte forsøker å bruke visuelle metaforer for å reflektere filmens tematikk

Skjult kamera – kamerabruk der publikum opplever at kameraet har vært skjult

«Flue på veggen» – en observerende, ofte litt upolert visuell stil

«Talking heads» – bruk av et statisk kamera på et intervjuobjekt

En film kan ofte kombinere flere av disse stilene, gjerne i en og samme scene. Allikevel har de fleste filmer en dominerende visuell stil, som brukes oftest og mest framtrædende. Hvilke av disse visuelle stilene brukes i denne filmen? Gi eksempler på hvordan disse stilene er brukt og hvilke scener de brukes i. Velg tre scener og beskriv hvorfor de er spesielt representative for filmens visuelle stil.

6. Også lyd og musikk er viktige elementer i en dokumentarfilm, og kan blant annet være med på å skape riktig stemning, økt troverdighet og underbygge filmens tematikk. Noen av begrepene man bruker for å beskrive lyd og musikk er:

Diegetisk – lyd eller musikk som eksisterer i filmens verden, altså kan den høres av personene i filmen

Ikke-diegetisk – lyd eller musikk som eksisterer utenfor filmens verden, altså kan den ikke høres av personene i filmen, kun av publikum

Fortellerstemme – en ikke-diegetisk fortellerstemme som henvender seg til filmens publikum, ofte kalt «voice-over»



Ni
FI Norsk filminstitutt

Lyddesign – et samlebegrep for den kunstneriske utformingen av lyden i en film, som blant annet består av lydeffekter og atmosfærelyd

Lydeffekter – lyd som legges til en scene for å lydlegge konkrete hendelser i eller utenfor bildet (såkalt diegetisk lyd), eller lyd som ikke er knyttet til noe konkret i en scene, men brukes som et stemningssettende grep (såkalt ikke-diegetisk lyd)

Atmosfærelyd – lyd som legges til en scene for å lydlegge atmosfæren eller noe som skjer i bakgrunnen i en scene (såkalt diegetisk lyd), eller lyd som ikke er knyttet til noe konkret i filmen, men brukes som et stemningssettende grep (såkalt ikke-diegetisk lyd)

Hvilke scener i filmen bruker musikk som et stemningssettende grep? Hvilke scener i filmen bruker ikke-diegetisk lyddesign, altså lyder som ikke hører til noe konkret som skjer i filmen, men som er lagt til for å skape en stemning for publikum? Gi eksempler på scener med bruk av musikk og/eller ikke-diegetisk lyddesign, og hvilken stemning eller følelse filmskaperne har forsøkt å løfte fram med dette grepet.